

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 32Dz/17/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 9622200162
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 08. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Fečík
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200162.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Fečíka a členov senátu JUDr. Anity Filovej a Mgr. Kristíny Babiakovej, v disciplinárnej veci proti disciplinárne obvinenej: JUDr. G. Š., sudkyňi Okresného súdu N. L., v disciplinárnom konaní začatom na návrh ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky pre disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, o námietke zaujatosti vznesenej disciplinárne obvinenou sudkyňou proti sudcovi disciplinárneho senátu 31D Mgr. Michalovi Novotnému, takto

rozhodol:

Sudca disciplinárneho senátu 31D Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky Mgr. Michal Novotný podľa § 24 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v spojení s § 4 disciplinárneho súdneho poriadku a § 31 a § 32 Trestného poriadku **n i e j e v y l ú č e n ý** z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/18/2022.

o d ô v o d n e n i e :

I.

1. Dňom 1. augusta 2021 bol zriadený Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší správny súd“), do ktorého právomoci bolo, okrem iného, zverené aj rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov, notárov a súdnych exekútorov [článok 142 ods. 2 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky]. Uvedená skutočnosť súčasne znamenala, že dňom 1. augusta 2021 prestali vykonávať svoju činnosť disciplinárne senáty zriadené v súlade so zákonom č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z. z.“). Dňa 1. decembra 2021 nadobudol účinnosť zákon č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok), v zmysle ktorého boli kreované na najvyššom správnom súde disciplinárne senáty.

2. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka spravodlivosti“) podala 6. júla 2022 návrh na začatie disciplinárneho konania proti JUDr. G. Š., nar. XX. V. XXXX, trvale bytom Ď. XXXX/X, XXX XX N., sudkyňi Okresného súdu N. L., za skutky opísané v návrhu na začatie disciplinárneho konania, ktorými mala disciplinárne obvinená porušiť povinnosť sudcu uvedenú v § 30 ods. 4 zákona o sudcoch a príseďiacich, čím sa mala dopustiť disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. s tým, že navrhovaným disciplinárnym opatrením je zníženie funkčného platu o 30 % na obdobie 3 mesiacov. Tejto veci bola pridelená sp. zn. 31D/18/2022.

3. Dňa 1. augusta 2022 bolo disciplinárne obvinenej doručené upovedomenie o začatí predmetného disciplinárneho konania.

4. Dňa 8. augusta 2022 bola najvyššiemu správne súdu doručená námietka zaujatosti podaná disciplinárne obvinenou proti členovi senátu 31D sudcovi Mgr. Michalovi Novotnému a to jednak pre jeho pomer k disciplinárnej veci ako i pre pomer k účastníkovi konania - disciplinárnej navrhovateľke - ministerke spravodlivosti.

5. Pomer k disciplinárnej veci namietala disciplinárne obvinená z dôvodu, že sudca Mgr. Michal Novotný bol štátnym tajomníkom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) v čase, keď sa ministerstvo spravodlivosti oboznámilo s tlačovou správou Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 32/2021 z 15. júla 2021, obsahom ktorej bola informácia o nálezmi priznanom primeranom finančnom zadošťačení sťažovateľom v sťažnostiach v mesiaci jún 2021, ktorá sa týkala aj nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 228/2021-51 z 22. júna 2021 vzťahujúceho sa k predmetnej disciplinárnej veci. Podľa disciplinárne obvinenej „Mgr. Michal Novotný (toho času už sudca disciplinárneho senátu) v rozhodnom období mohol vplyvať na disciplinárnu vec, t.j. mohol sa s ňou oboznámiť, dohliadať na ňu, kontrolovať, zasahovať do nej a pod. Vzhľadom na to, nie je vylúčená akákoľvek pochybnosť o nezaujatosti Mgr. Michala Novotného k disciplinárnej veci. Práve naopak, je vysoko pravdepodobné, že Mgr. Michal Novotný môže mať osobný záujem na určitom výsledku tohto disciplinárneho konania. Vzhľadom na to, Mgr. Michal Novotný mohol v rozhodovanom období pri výkone svojej činnosti vo funkcii štátneho tajomníka Ministerstva Slovenskej republiky priamo alebo nepriamo zasahovať (napríklad vykonávaním dozoru, dohľadu alebo kontroly a pod.) v disciplinárnej veci a pritom nie je vôbec podstatné v otázke jeho objektívnej zaujatosti, či tak aj urobil (konal), čo jednoznačne zakladá jeho objektívnu zaujatosť, resp. zaujatosť jeho osoby k disciplinárnej veci.“ Disciplinárne obvinená ďalej namietala zaujatosť sudcu Mgr. Michala Novotného vo vzťahu k disciplinárnej veci aj odkazom na jeho rozhovor v Denníku N z 8.6.2021 vzhľadom na citát rímskeho cisára Caligulu „Nech ma aj nenávidia, hlavne nech sa ma boja“, k čomu menovaný dodal, že „Jednoducho, sudcovia sú rovnako podriadení zákonu ako každý iný. Čo sa prijme, budú povinní rešpektovať.“ Podľa disciplinárne obvinenej citovaný výrok nemá v demokratickej spoločnosti miesto, pričom je „poľutovaniahodné a veľmi nebezpečné, ak ho ako „slovný nástroj“ svojej moci použije druhý najvyšší štátny predstaviteľ rezortu spravodlivosti, ktorý sa potom stane disciplinárnym sudcom. Sudca musí byť autoritou, u strán (účastníkov) konania má vzbudzovať vždy iba rešpekt, nikdy nie strach. Opak je v demokracii neprípustný.“

6. Vo vzťahu k pomeru sudcu Mgr. Michala Novotného k disciplinárnej navrhovateľke ako účastníčke disciplinárneho konania disciplinárne obvinená namietala, že „možno dôvodne predpokladať, že medzi Mgr. Michalom Novotným a Mgr. Máriou Kolíkovou bol v rozhodnom období pozitívny, veľmi intenzívny a úzky (blízky) štátnozamestnanecký právny vzťah, a to práve vo výraznom angažovaní sa Mgr. Michala Novotného v disciplinárnej agende Mgr. Márie Kolíkovej, t.j. podávania disciplinárnych návrhov na disciplinárne trestanie sudcov, čo vyplýva aj z inej disciplinárnej veci, vedenej na vašom súde pod spisovou značkou 31D/15/2021, v ktorej sám Mgr. Michal Novotný Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky písomne oznámil dôvody, pre ktoré navrhuje svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v tejto veci disciplinárnej veci. Iný senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky ho z dôvodu jeho objektívnej zaujatosti v tejto disciplinárnej veci uznesením, zo dňa 15.02.2022, vylúčil z vykonávania úkonov tohto disciplinárneho konania.“ Podľa disciplinárne obvinenej „vykonávanie funkcie štátneho tajomníka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky Mgr. Michalom Novotným v rozhodnom období, a to aj v príčinnej súvislosti s jeho verejnými vyjadreniami, , nemožno jednoducho oddeliť od súčasného jeho rozhodovania v disciplinárnej veci, pretože dôvodne vzbudzuje jeho možnú nielen objektívnu zaujatosť v disciplinárnej veci, ale aj subjektívnu zaujatosť k osobe navrhovateľky - Mgr. Márii Kolíkovej, t.j. ktorú nemožno bez akýchkoľvek objektívnych pochybností jednoznačne vylúčiť.“ Vylúčením Mgr. Michala Novotného z vykonávania úkonov disciplinárneho konania dôjde podľa disciplinárne obvinenej k uplatneniu zásady rovnosti zbraní, resp. zásady rovnosti účastníkov konania.

7. K vznesenej námietke zaujatosti podal 22. augusta 2022 svoje vyjadrenie sudca Mgr. Michal Novotný. V jeho úvode poukázal na vnímanie nestrannosti sudcu v rámci judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Následne uviedol, že „disciplinárne obvinenú osobne vôbec nepoznám, neviem, o koho ide, podľa mojich vedomostí som sa s ňou nikdy osobne ani pracovne nestretol.“ Svoj vzťah k disciplinárnej navrhovateľke opísal sudca Mgr. Michal Novotný tak, že tento „nikdy neprekročil profesionálne a kolegiálne hranice. Pred svojím vymenovaním do funkcie som sa s ňou osobne nepoznal. Od preloženia na výkon funkcie na najvyšší správny súd neexistuje žiaden hierarchický ani iný vzťah medzi mnou a Mgr. Máriou Kolíkovou, ktorý by mohol vyvolať objektívne pochybnosti

o mojej nestrannosti. Mgr. Kolíková nemá voči mne žiadne osobitné oprávnenia, ktorými by mohla ovplyvňovať moje rozhodovanie. Po skončení výkonu funkcie štátneho tajomníka sa s Mgr. Kolíkovou ďalej nijako bližšie nestýkam.“ Podľa sudcu Mgr. Michala Novotného je pritom v zmysle „judikatúry Ústavného súdu SR (napr. uznesenie III. ÚS 308/2014) treba odlišovať situáciu, ak je osoba, ku ktorej má sudca vzťah, účastníkom konania osobne a ak je len reprezentantom úradu alebo orgánu, ktorý je účastníkom konania. Mgr. Mária Kolíková je len osobou vykonávajúcou funkciu ministra/ministerky, ktorá je účastníkom (navrhovateľom); keď výkon funkcie skončí, jej reprezentantom sa stane niekto iný. Nemožno teda povedať, že účastníkom konania je osobne Mgr. Kolíková.“ Sudca Mgr. Michal Novotný následne zdôraznil, že sa na ministerstve spravodlivosti predmetnou disciplinárnou vecou vôbec nezaoberal. V čase, keď sa ministerstvo spravodlivosti (15. júla 2021) oboznámilo s príslušným nálezom ústavného súdu, bol vo funkcii štátneho tajomníka posledné dva týždne. Podľa organizačného poriadku ministerstva spravodlivosti sa pritom disciplinárnou agendou voči sudcom nezaoberal a len ako štátnemu tajomníkovi mu boli predkladané až konečné (vypracované) disciplinárne návrhy a jeho úlohou bolo ministerke odporučiť alebo neodporučiť ich podanie. Disciplinárny návrh proti disciplinárne obvinenej však bol vypracovaný až v júli 2022, takmer rok po skončení výkonu jeho funkcie štátneho tajomníka, a preto je vylúčené, aby dával odporúčanie na jeho podanie. Sudca Mgr. Michal Novotný ďalej zdôraznil, že odkaz disciplinárne obvinenej na rozhodnutie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 31D/15/2021 je nepodstatný, pretože v danej veci podaný disciplinárny návrh v čase výkonu funkcie štátneho tajomníka odporučil podať, avšak v prejednávanej veci tomu tak nebolo. Vo vzťahu k namietanej citácii sudca Mgr. Michal Novotný uviedol, že mu nie je zrejmé, čím by mohla byť v tejto súvislosti daná pochybnosť o jeho nestrannosti. Poukázal na to, že napr. Ústavný súd Českej republiky cituje nemeckého právneho teoretika Carla Schmitta napriek jeho nacistickej minulosti. Zároveň disciplinárne obvinená predmetný citát a vyjadrenie k nemu vytrhla z kontextu. Myšlienku vyplývajúcu z Caligulovho výroku totiž nepovažoval za správnu pri presadzovaní opatrení voči sudcom.

II.

8. Disciplinárne konanie vo veci sudcov procesne upravuje disciplinárny súdny poriadok s čiastočnou subsidiaritou Trestného poriadku (§ 4 disciplinárneho súdneho poriadku), pričom podľa predmetného ustanovenia sa na konania podľa disciplinárneho súdneho poriadku vzťahujú aj ustanovenia Trestného poriadku o vylúčení súdu a iných osôb, a to v prípade „ak tento zákon [rozumej disciplinárny súdny poriadok] neustanovuje inak a ak to povaha veci pripúšťa“ a ustanovenie § 4 disciplinárneho súdneho poriadku zároveň definuje aplikáciu ustanovení Trestného poriadku „primerane“. Najvyšší správny súd teda oznámenie o zaujatosti preskúmal primerane aplikujúc ustanovenie § 31 ods. 1 Trestného poriadku.

9. Podľa § 24 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku, ak nastanú okolnosti, ktoré môžu zakladať dôvod zaujatosti predsedu disciplinárneho senátu, sudcov disciplinárneho senátu, prísediacich alebo sudcov senátu, ktorý rozhoduje o odvolaní proti disciplinárnemu rozhodnutiu, môže navrhovateľ, disciplinárne obvinený alebo jeho obhajca namietat ich zaujatosť. Námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa dotknutý subjekt o dôvodoch zaujatosti dozvedel; na neskôr oznámenú námietku zaujatosti sa neprihliada.

10. Podľa § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku o námietke zaujatosti a o oznámení predsedu disciplinárneho senátu, sudcu disciplinárneho senátu alebo prísediaceho o ich zaujatosti rozhodne trojčlenný senát najvyššieho správneho súdu určený náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti do siedmich dní od predloženia veci.

11. Podľa § 4 disciplinárneho súdneho poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak a ak to povaha veci nevyklučuje, na disciplinárne konanie sa primerane použijú ustanovenia Trestného poriadku o základných zásadách trestného konania, o spoločnom konaní, o vylúčení súdu a iných osôb, o obhajcovi, o úkonoch trestného konania, o dokazovaní, o rozhodovaní súdu, o hlavnom pojednávaní, o odvolaní, o dohode o uznaní viny a prijatí trestu, o obnove konania a o trovách trestného konania.

12. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k

obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

13. Podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku sudca, prísediaci, probačný a mediálny úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, ak bol v prejednávanej veci činný ako prokurátor, policajt, spoločenský zástupca, obhajca, splnomocnenec zúčastnenej osoby alebo poškodeného, zástupca poškodeného alebo spoločný zástupca poškodených.

14. Z § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku vyplýva, že rozhodovanie o zaujatosti sudcu disciplinárneho senátu môže byť iniciované námietkou vznesenou navrhovateľom, disciplinárne obvineným alebo jeho obhajcom, resp. oznámením podaným samotným sudcom. Zatiaľ čo námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa dotknutý subjekt o dôvodoch zaujatosti dozvedel, pričom na neskôr oznámenú námietku zaujatosti sa neprihliada (§ 24 ods. 2 druhá veta disciplinárneho súdneho poriadku), oznámenie o skutočnostiach, ktoré by mohli nasvedčovať jeho zaujatosti, by mal sudca podať bezprostredne po ich zistení, pričom z povahy veci je zjavné, že vo vzťahu k takémuto oznámeniu neprichádza do úvahy jeho procesné nezohľadňovanie z dôvodu oneskoreného podania.

15. Účelom právnej úpravy vylúčenia z vykonávania úkonov disciplinárneho konania je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska aplikovateľnej právnej normy je právne významný vzťah sudcu, a to buď: (i) k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď má sudca osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom, vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť); (ii) k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)]; (iii) k zástupcom účastníkov konania. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednaní a rozhodnutí veci nepostačujú subjektívne pocity, respektíve domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom.

16. Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pre vylúčenie sudcu z prejednaní a rozhodovania vo veci je rozhodné, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom (resp. iným osobám alebo dotknutým orgánom), pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností. Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersack v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982). Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t.j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“ Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednaní a rozhodovania veci

iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a nestranne. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk zákonného a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaújatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanej právnej úprave stanoví ako dôvody vylúčenia sudcu jeho pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaújatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

17. V tejto súvislosti najvyšší správny súd upriamuje pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaújato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

18. I keď disciplinárny súdny poriadok a obdobne i Trestný poriadok spájajú vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaújatosti [viď. tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaújato a spravodlivo. Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

III.

19. Po zistení, že námietku zaujatosti podal oprávnený subjekt - disciplinárne obvinená a námietka zaujatosti bola podaná včas, t.j. v zákonnej 7-dňovej lehote, pristúpil námietkový senát k preskúmvaniu jej dôvodnosti a to v zmysle vyššie opísaných východísk.

20. Z obsahu vznesenej námietky zaujatosti vyplýva, že namietaný pomer sudcu Mgr. Michala Novotného k disciplinárnej veci (bod 5) a navrhovateľke (bod 6) možno zhrnúť do nasledovných bodov:

- výkon funkcie štátneho tajomníka ministerstva spravodlivosti v čase, keď sa ministerstvo dozvedelo o príslušnom náleze ústavného súdu a s tým spojená možnosť ovplyvňovania veci,
- citácia Caligulu v kontexte ignorujúcom demokratický právny štát a postavenie sudcu v ňom,
- blízky vzťah k navrhovateľke.

21. Pod pomerom k veci je potrebné rozumieť predovšetkým subjektívny pomer k veci pretavujúci sa do (možného) záujmu na určitej forme jej rozhodnutia. Tento subjektívny pomer môže mať viacero podôb, či už procesnej alebo hmotnoprávnej povahy (napr. úradná osoba je svedkom, oznamovateľom alebo poškodeným). Uvedený pomer však vo vzťahu k prejednávanej disciplinárnej veci nebol u sudcu Mgr. Michala Novotného zistený a vo svojej podstate ani namietaný. Skutočnosť, že namietaný sudca bol v určitej dobe štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti, t.j. zastupoval vo funkcii osobu oprávnenú podať disciplinárny návrh, by bolo možné posudzovať skôr v kontexte tzv. „funkčnej inkompatibility“ za analogického použitia § 31 ods. 2 Trestného poriadku, v zmysle ktorého bez ohľadu na pomer k veci, či osobe, je daný dôvod vylúčenia úradnej osoby kvôli jej predchádzajúcemu pôsobeniu v tej istej veci v inom zákonom určenom procesnom postavení. V tomto smere je napr. ako sudca vylúčený ten, kto v prejednávanej veci bol činný ako prokurátor. Tento dôvod vylúčenia je daný potrebou rozhodovania zo strany nestranného a nezávislého súdu (sudcu). Postavenie disciplinárneho navrhovateľa v disciplinárnom konaní pritom primerane zodpovedá funkcii prokurátora v trestnom

konaní. Pokiaľ by preto sudca disciplinárneho senátu mal rozhodovať o disciplinárnom návrhu, ktorý na základe predchádzajúceho výkonu funkcie nadanej aktívnou disciplinárnou návrhovou legitimáciou sám podal, bol by jednoznačne z rozhodovania vylúčený. Nevyhnutnosť takéhoto vylúčenia z rozhodovania by pritom dopadala nielen na tú osobu, ktorá takýto disciplinárny návrh podala, ale aj na tú, ktorá sa na jeho spracovaní podieľala. Inak povedané, ak by išlo o disciplinárny návrh podaný ministrom spravodlivosti, z rozhodovania o ňom by bol vylúčený aj ten pracovník ministerstva spravodlivosti, ktorý by sa na jeho spracovaní podieľal a následne sa stal sudcom disciplinárneho senátu. Predpokladom pre takéto vylúčenie je však skutočné podieľanie sa na podanom disciplinárnom návrhu a nie len teoretická, avšak nepreukázaná možnosť takéhoto konania. Tento záver jednoznačne vyplýva z toho, že aj v zmysle § 31 ods. 2 Trestného poriadku je z rozhodovania vylúčený len ten sudca, ktorý bol v prejednávanej veci „činný“ ako prokurátor a nie akýkoľvek sudca skôr pôsobiaci ako prokurátor. Vzhľadom na to, že disciplinárne obvinená namietala len hypotetickú možnosť podieľania sa sudcu Mgr. Michala Novotného na spracovaní disciplinárneho návrhu, pričom namietaný sudca takéto svoje konanie kategoricky vylúčil a takéto spolupodieľanie nebolo námietkovým senátom ani inak zistené, nebol preukázaný dôvod na jeho vylúčenie analogicky vyplývajúci zo znenia § 31 ods. 2 Trestného poriadku, resp. § 31 ods. 1 Trestného poriadku.

22. Rovnako pomer k veci, ktorý by mal mať za následok vylúčenie sudcu Mgr. Michala Novotného z rozhodovania, nebol daný ani vo vzťahu k namietanej citácii rímskeho cisára Caligulu. V zásade platí, že samotný citát, resp. výrok citovanej osoby nemôže byť dôvodom pre vylúčenie, pretože sám o sebe nevyjadruje názor citujúceho. To znamená, že len zo stanoviska citujúceho k citovanému výroku, resp. kontextu jeho použitia je možné vyabstrahovať nejaký pomer k veci, či osobám. V danom prípade sa kontext citátu spojený s vyjadreniami Mgr. Michala Novotného vôbec netýkal predmetnej disciplinárnej veci a ani osoby disciplinárne obvinenej a preto nemohol založiť taký pomer, ktorý by mal mať za následok sponchybnenie nezávislosti, či nestrannosti sudcu, vedúci k jeho vylúčeniu z rozhodovania vo veci. Zároveň je z obsahu vyjadrení Mgr. Michala Novotného zrejme, že sa s daným citátom nestotožnil.

23. Pokiaľ ide o namietaný blízky pomer sudcu Mgr. Michala Novotného k osobe Mgr. Márie Kolíkovej ako disciplinárnej navrhovateľky - ministerky spravodlivosti (bod 6), je potrebné uviesť, že navrhovateľka v predmetnom disciplinárnom konaní nevystupuje ako fyzická osoba, ale ako vrcholný reprezentant ústredného orgánu štátnej správy na úseku spravodlivosti. Jej postavenie ako navrhovateľky v disciplinárnom konaní je inštitucionálne prepojené práve na funkciu, ktorú vykonáva, resp. zastáva. Uvedené je bez ďalšieho podporené tým, že prípadná zmena v osobe ministra spravodlivosti kedykoľvek v budúcnosti bude ex lege viesť k zmene subjektu oprávneného konať aj vo veci disciplinárne obvinenej a to bez potreby realizácie akéhokoľvek osobitného procesného úkonu zo strany disciplinárneho senátu, ktorý vo veci koná. Preto vznesenú námietku zaujatosti disciplinárne obvinenej bolo potom potrebné hodnotiť práve v uvedenom kontexte.

24. Je nesporné, že Mgr. Michal Novotný zastával v minulosti funkciu štátneho tajomníka ministerstva spravodlivosti, a to v čase, keď bola ministerkou spravodlivosti navrhovateľka. Hoci disciplinárne obvinená na tomto skutkovom základe deklaruje akúsi „blízkosť“, neuvádza v tomto zmysle žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by tieto prezumpcie v dostatočnej miere preukazovali alebo aspoň v primeranej kvalitatívnej rovine indikovali. Namietaná „blízkosť“ je argumentáciou abstraktnou a podľa názoru námietkového senátu nepreukazuje, že kedykoľvek v minulosti, prípadne v súčasnosti existoval alebo existuje medzi navrhovateľkou a namietaným sudcom akýkoľvek taký vzťah, ktorý by bol spôsobilý vplývať na rozhodovanie Mgr. Michala Novotného vo veci podaného disciplinárneho návrhu alebo ktorý by bol spôsobilý vyvolať kvalifikované zdanie, že namietaný sudca nebude konať nestranne, resp. nezaujato. Námietkový senát je toho názoru, že samotná pozícia štátneho tajomníka bez ďalších relevantných okolností nemôže byť dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania veci, keďže sama osebe nepreukazuje vzťah sudcu k veci alebo k osobám zúčastneným na konaní a teda objektívny dôvod na pochybnosti o nezaujatosti sudcu. K tomu, aby bol v takomto prípade dôvod na vylúčenie sudcu, je nevyhnutne nutná existencia ďalších relevantných okolností, ktoré by vzťah sudcu k veci alebo účastníkom konania zmenili natoľko, že by z neho bolo možné vyvodit' legitímne pochybnosti o jeho nestrannosti. Ak pritom nezakladajú vždy pochybnosť o nezaujatosti sudcu vzťahy priateľské či kolegiálno-priateľské (napr. bod 8 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky čj. Nao 55/2018-47 zo dňa 12. apríla 2018 a tam citovaná judikatúra), platí to o to viac pre vzťah v zásade pracovný. V námietke zaujatosti nebolo pritom poukazované na vzťah hlbšej intenzity medzi namietaným sudcom a disciplinárnou navrhovateľkou a takýto vzťah ani námietkový senát nemal za preukázaný.

Nakoniec právne irelevantné bolo aj poukázanie disciplinárne obvinenej na rozhodnutie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 31D/15/2021. Rozhodnutím námietkového senátu najvyššieho správneho súdu sp. zn. 33Dz/6/2022 z 15. februára 2022 bol totiž Mgr. Michal Novotný vylúčený z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci sp. zn. 31D/15/2021, avšak v tejto veci sa jednalo o skutkovo odlišný prípad, pretože Mgr. Michal Novotný sa na vypracovaní disciplinárneho návrhu v danom prípade spolupodieľal a vylúčený bol na základe ním samým podaného oznámenia o zaujatosti. Z vyššie uvedených dôvodov vyhodnotil námietkový senát námietku disciplinárne obvinenej o „blízkosti“ pomeru medzi disciplinárnou navrhovateľkou a sudcom Mgr. Michalom Novotným ako nedôvodnú.

25. Dôvody na vylúčenie sudcu Mgr. Michala Novotného neboli zistené ani vo vzťahu k objektívnemu hľadisku zaujatosti. Opísaná intenzita vzťahu medzi sudcom a disciplinárnou navrhovateľkou vzhľadom na jej pracovný základ a absenciu hlbších osobných väzieb preto nebola spôsobilá vyvolať pochybnosti v tom smere, že sa rozhodovanie sudcu nemusí javiť ako nezaujaté či nestranné. Námietkový senát v tejto súvislosti zdôrazňuje, že pre záver o spochybnení zdania nezaujatosti u sudcu by museli byť naplnené ďalšie relevantné okolnosti, ktoré však zistené neboli.

26. Pri posudzovaní dôvodov, ktoré by mohli viesť k vylúčeniu sudcu Mgr. Michala Novotného, preto námietkový senát neidentifikoval skutočnosti, na podklade ktorých by bolo namieste rozhodnúť o vylúčení namietaného sudcu či už vo vzťahu k subjektívnemu alebo objektívnemu hľadisku zaujatosti.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel námietkový senát k záveru, že zistené skutočnosti nezakladajú dôvod na vylúčenie sudcu Mgr. Michala Novotného z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na najvyššom správnom súde pod sp. zn. 31D/18/2022.

28. Toto rozhodnutie prijal námietkový senát najvyššieho správneho súdu (v zložení podľa § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku) v pomere hlasov 3:0 (§ 163 ods. 4 v spojení s § 180 Trestného poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.